

Florian Martensen-Larsen: *Brød til Norge. Krigen med England 1807-1814 og Norges forsyning med brødkorn fra Nordjylland*. (Poul Kristensens Forlag, 1987). 280 s., 188 kr.

Forfatteren, der har været amtmand i såvel Thisted amt som sidst til 1981 i Viborg amt, har allerede flere gange demonstreret sin store interesse for historie. Bogens emne dækker geografisk store dele af den tidligere amtmands kongerige.

Englændernes bombardement af København og den efterfølgende krig mod England afskar som bekendt de traditionelle nære forbindelser mellem Danmark og Norge. Under den syv år lange krig blev det en hovedopgave at sikre forsyningerne af Norge med korn, idet Norge jo som bekendt ikke kunne forsyne sig selv med brødkorn.

Udførelsen kunne naturligvis lettest ske fra Nordjylland, men ude i Skagerrak krydsede den engelske flåde. Den danske regering og ikke mindst lokaladministrationen stod over for voldsomme problemer. Kornet skulle samles i Nordjylland, og det krævede naturligvis, at der måtte opføres kornmagasiner i udskibningshavnene og befæstningsværker til at beskytte lagrene. Endelig krævedes der adskillige småskibe til at forestå den risikofyldte sejlads mellem de engelske krigsskibe.

Det er hele denne mobiliseringsproces forfatteren skildrer. Meget nyt materiale er det lykkedes at finde frem, det gælder ikke mindst de fine tegninger af batterier og udskibningsbroer. Da det er Poul Kristensens Forlag i Herning, der står bag udgivelsen, siger det næsten sig selv, at den veloplagte fremstilling, hvor forfatteren ikke lægger skjul på sin beundring for det arbejde, der blev gjort i de lange krigsår, bliver særdeles læseværdig og spændende.

Henrik Fode

Julius Schovelin: *Strejkerne i Danmark 1862-1881*. Udgivet af Jens Engberg. (Erhvervsarkivet, 1985). 214 s., 138.75 kr.

For året 1882-83 udskrev Københavns Universitet følgende pris-spørgsmål i Statsvidenskab: »Til Belysning af de Momenter, der bestemmer Arbejdslønnens Højde, ønskes en samlet Fremstilling af de Arbejdsnedlæggelser (Strikes), der have fundet Sted her i Landet i de sidste 20 Aar, deres umiddelbare Resultater og videre Virkninger«. En nybagt kandidat, Julius Schovelin, besvarede opgaven og belønnedes med guldmedalje herfor. Dog ikke uden forbehold, for især de »videre virkninger« var svagt behandlet i afhandlingen. Men bedømmerne fandt god nationaløkonomisk behandling i analyserne af de enkelte strejker og var ikke mindst glade for den indsats, der lå bag fremskaffelsen af et »betydeligt Materiale, som hidtil ikke har foreligget og maaske vanskeligt senere vil kunne skaffes tilstede i samme Omfang, hvorfor det ogsaa vilde være ønskeligt, om det gennem Offentliggjørelse i Trykken kunde bevares og gøres almen tilgængeligt«.

Med 100 års forsinkelse er dette ønske – fuldt berettiget og med samme begrundelse – omsider blevet realiseret. Guldmedaljeafhandlingen er en righoldig og tildels primær kilde til specielt 1870'ernes faglige vilkår og kamp. Udgiveren har selv, som tidligere flere af medarbejderne ved Institut for Historie og Samfundsøkonomi, kendt og benyttet manuskriptet i sin forskning, men der er fortsat meget nyt at finde i denne fine, og gennem Jens Engbergs registre let tilgængelige, udgave – bl.a. for lokalhistorikere. Dog ikke helt så mange data, som den originale afhandling rummede, da dennes statistiske bilagsmateriale ikke findes bevaret i u-